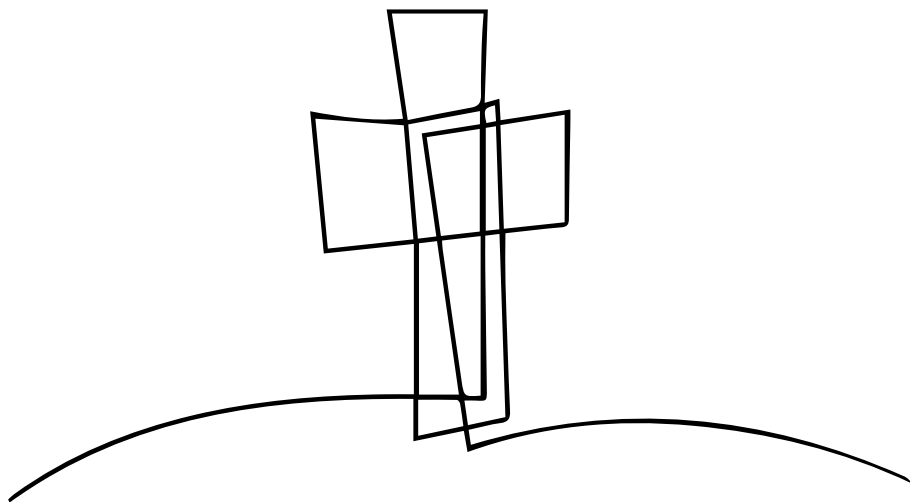

Goede Vrijdag

VRIJDAG 29 MAART 2024

Dorpskerk Zelde

Goede Vrijdag

Dorpskerk Eelde

29 maart 2024 | 19.30 uur

Voorganger

Bert Broers

Ouderling van dienst

Hanneke Wiersema

Diaken

Jan Reinder Fransens

Lector

Hielle Tillema

Gastvrouw

Roelfien Smilde

Organist

Hein Peter Nauta

Bloemen

Janneke Holthof

Marjan Dijk

GOEDE VRIJDAG

De avondmaalstafel is leeg.
De dienst begint in stilte;
we volgen de liturgie zonder nadere aankondiging.

Voorganger:

Goede Vrijdag, een duistere dag.
Bruidegom Jezus is gestorven.
De bruiloftsgasten vieren geen feest.
Moeten wij feest vieren?
Nee, wij gedenken het sterven van de Heer.
Goede Vrijdag, een duistere dag, maar toch goed.
De Heer is voor ons gestorven.
Hij heeft gezegd: Het is volbracht.
Voor ons geschonden mens-zijn heeft Hij geboet.

Allen: Kyrie eleison

We zingen: lied 547: 1, 2 en 3

1 Met de boom des le-vens we-gend op zijn rug

droeg de He-re Je-zus Go-de goe-de vrucht.

Ky-ri - e e - lei - son, wees met ons be - gaan,

doe ons weer ver-rij-zen uit de dood van - daan.

2. Laten wij dan bidden in dit aardse dal,
dat de lieve vrede ons bewaren zal,
Kyrie eleison, wees met ons begaan,
doe ons weer verrijzen uit de dood vandaan,

3. want de aarde vraagt ons om het zaad des doods,
maar de hemel draagt ons op de adem Gods.
Kyrie eleison, wees met ons begaan,
doe ons weer verrijzen uit de dood vandaan.

Gebed

We zingen: lied 547: 4, 5 en 6

4 La-ten wij God lo-ven, le-ven van het licht,
on-ze val te bo-ven in een e-ven-wicht,
refrein:
Ky-ri-e e-lei-son, wees met ons be-gaan,
doe ons weer ver-rij-zen uit de dood van-daan.

5. want de aarde jaagt ons naar de diepte toe,
maar de hemel draagt ons, liefde wordt niet moe.
Kyrie eleison, wees met ons begaan,
doe ons weer verrijzen uit de dood vandaan.

6. Met de boom des levens doodzwaar op zijn rug
droeg de Here Jezus Gode goede vrucht.
Kyrie eleison, wees met ons begaan,
doe ons weer verrijzen uit de dood vandaan.

Profetie over het lijden en sterven van Christus (Jesaja 53 vers 1-5)

¹ Wie kan geloven wat wij hebben gehoord?
Aan wie is de macht van de HEER geopenbaard?
² Als een loot schoot hij op onder Gods ogen,
als een scheut uit dorre grond.
Onopvallend was zijn uiterlijk,
hij miste iedere schoonheid,
zijn aanblik kon ons niet bekoren.
³ Hij werd veracht, door mensen gemedend,
hij was een man die het lijden kende
en met ziekte vertrouwd was,
een man die zijn gelaat voor ons verborg
en door ons werd verguisd en geminacht.
⁴ Maar hij was het die onze ziekten droeg,
die ons lijden op zich nam.
Wij echter zagen hem als een verstoteling,
door God geslagen en vernederd.
⁵ Om onze zonden werd hij doorboord,
om onze wandaden gebroken.
De straf die hij onderging bracht ons vrede,
zijn striemen gaven ons genezing.

We zingen: lied 558: 1 en 2

1 Je - zus, om uw lij-den groot,
om uw le-ven en uw dood
die vol-bren-gen 't recht van God,
Ky - ri - e e - lei - son.

2. Heer, om uw zachtmoedigheid,
vorst die op een ezel rijdt
en om Sions onwil schreit,
Kyrie eleison.

Het passieverhaal

Lezen: Matteüs 26: 30 - 46

Nadat ze de lofzang hadden gezongen, vertrokken ze naar de Olijfberg. Onderweg zei Jezus tegen hen: 'Jullie zullen Mij deze nacht allemaal afvallen, want er staat geschreven: "Ik zal de herder doden, en de schapen van zijn kudde zullen uiteengedreven worden." Maar nadat Ik uit de dood ben opgewekt, zal Ik jullie voorgaan naar Galilea.' Petrus zei daarop tegen Hem: 'Misschien zal iedereen U afvallen, ik nooit!' Jezus antwoordde hem: 'Ik verzeker je: deze nacht, nog voor de haan gekraaid heeft, zul jij Mij driemaal verloochenen.' Petrus zei: 'Al zou ik met U moeten sterven, verloochenen zal ik U nooit.' Alle andere leerlingen vielen hem daarin bij. Vervolgens ging Jezus met zijn leerlingen naar een plek die Getsemane genoemd werd. Hij zei: 'Blijven jullie hier zitten,

Ik ga daar bidden.' Hij nam Petrus en de twee zonen van Zebedeüs met zich mee. Toen Hij bedroefd en angstig begon te worden, zei Hij tegen hen: 'Ik ben diepbedroefd, tot stervens toe. Blijf hier met Mij waken.' Hij liep nog een stukje verder, liet zich voorover vallen op de grond en bad: 'Vader, als het mogelijk is, laat deze beker dan aan Mij voorbijgaan! Maar laat het niet gebeuren zoals Ik het wil, maar zoals U het wilt.' Hij liep terug naar de leerlingen en zag dat ze lagen te slapen. Hij zei tegen Petrus: 'Konden jullie niet eens één uur met Mij waken? Blijf wakker en bid dat jullie niet in beproeving komen; de geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak.' Voor de tweede maal liep Hij bij hen vandaan en bad: 'Vader, als het niet mogelijk is dat deze beker aan Mij voorbijgaat zonder dat Ik eruit drink, laat het dan gebeuren zoals U het wilt.' Toen Hij terugkwam, zag Hij dat ze weer sliepen, want ze waren door vermoeidheid overmand. Hij liet hen achter, liep opnieuw wat verder en bad voor de derde maal, met dezelfde woorden als daarvoor. Daarna voegde Hij zich weer bij de leerlingen en zei: 'Liggen jullie daar nog steeds te slapen en te rusten? Het ogenblik is nabij waarop de Mensenzoon wordt uitgeleverd aan zondaars. Sta op, laten we gaan; kijk, hij die Mij uitlevert, is al vlakbij.'

We zingen: lied 558: 3 en 4

3. Om de zalving door een vrouw,
vreugdeolie, geur van rouw,
teken van wat komen zou,
Kyrie eleison.

4. Om het brood, Heer, dat Gij breekt,
om de beker die Gij reikt,
om de woorden die Gij spreekt,
Kyrie eleison.

Lezen: Matteüs 26: 47 - 62

Nog voor Hij uitgesproken was, kwam Judas eraan, een van de twaalf, in gezelschap van een grote, met zwaarden en knuppels bewapende bende, die door de hogepriesters en de oudsten van het volk was gestuurd. Judas, die Hem zou uitleveren, had met hen een teken afgesproken. ‘Degene die ik kus,’ had hij gezegd, ‘die is het, die moet je gevangennemen.’ Hij liep recht op Jezus af, zei: ‘Gegroet, rabbi!’ en kuste Hem. Jezus zei tegen hem: ‘Vriend, ben je daarvoor gekomen?’ Daarop kwamen de mannen naderbij, grepen Jezus vast en namen Hem gevangen. Nu greep een van Jezus’ metgezellen naar zijn zwaard. Hij trok het, haalde uit en sloeg de dienaar van de hogepriester een oor af. Daarop zei Jezus tegen hem: ‘Steek je zwaard terug op zijn plaats. Want wie naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard omkomen. Je weet toch dat Ik mijn Vader maar te hulp hoef te roepen of Hij stelt Mij onmiddellijk meer dan twaalf legioenen engelen ter beschikking. Maar hoe zouden dan de Schriften in vervulling gaan, waar staat dat het zo moet gebeuren?’ Toen zei Jezus tegen de mannen: ‘U bent er met zwaarden en knuppels op uit getrokken om Mij te arresteren, alsof Ik een misdadiger ben! Dagelijks was Ik in de tempel om onderricht te geven, en toen hebt u Me niet gevangengenomen; maar dit alles gebeurt omdat de geschriften van de profeten in vervulling moeten gaan.’ Daarop lieten alle leerlingen Hem in de steek en vluchtten weg.

Ze grepen Hem vast en voerden Hem weg, en brachten Hem naar het huis van de hogepriester. Petrus volgde hen op een afstand. Ze staken een vuur aan midden op de binnenplaats en gingen eromheen zitten; Petrus voegde zich bij hen. Een dienstmeisje zag hem bij het vuur zitten, keek hem strak aan en zei: ‘Die man hoorde er ook bij!’ Maar hij ontkende het: ‘Mens, ik ken Hem niet eens!’ Even later merkte een ander hem op en zei: ‘Jij bent ook een van hen!’ Maar Petrus zei: ‘Welnee man, helemaal niet.’

En ongeveer een uur later zei nog iemand met grote stelligheid: 'Zeker, die man was ook in zijn gezelschap, hij komt immers ook uit Galilea.' Maar Petrus zei: 'Ik weet niet waar je het over hebt.' En op datzelfde moment, terwijl hij nog sprak, kraaide er een haan. De Heer draaide zich om en keek Petrus aan, en toen herinnerde Petrus zich de woorden van de Heer: 'Nog voor vannacht de haan gekraaid heeft zul je Mij driemaal verloochenen.' Hij ging naar buiten en huilde bitter.

We zingen: lied 558: 5 en 6

5. Here, om uw bloedig zweet,
als Ge alleen de wijnpers treedt,
om de kelk vol bitter leed,
Kyrie eleison.

6. Om het zwijgen, het geduld,
waarmee Gij de wet vervult,
als men vruchtloos zoekt naar schuld,
Kyrie eleison.

Lezen: Matteüs 27: 1-10

De volgende ochtend vroeg namen alle hogepriesters met de oudsten van het volk het besluit Jezus ter dood te brengen. Nadat ze Hem geboeid hadden, leidden ze Hem weg en leverden Hem over aan Pilatus, de gouverneur. Toen Judas, die Hem had uitgeleverd, zag dat Jezus ter dood veroordeeld was, kreeg hij berouw. Hij bracht de dertig zilverstukken naar de hogepriesters en oudsten terug en zei: 'Ik heb een zonde begaan door een onschuldige uit te leveren.' Maar zij zeiden: 'Wat gaat ons dat aan? Zie dat zelf maar op te lossen!' Toen smeed hij de zilverstukken de tempel in, vluchtte weg en verhing zich. De hogepriesters verzamelden de zilverstukken en zeiden tegen elkaar: 'We mogen ze niet bij de tempelschat voegen, aangezien het bloedgeld is.' Ze besloten er de akker van de pottenbakker mee te kopen, die dan als begraafplaats

voor vreemdelingen kon dienen. Daarom heet die akker tot op de dag van vandaag de Bloedakker. Zo ging in vervulling wat gezegd is door de profeet Jeremia: 'En ze verzamelden de dertig zilverstukken, het bedrag waarop Hij geschat was en dat ze hadden bepaald met de kinderen van Israël, en ze betaalden er de akker van de pottenbakker mee, zoals de Heer mij had opgedragen.'

We zingen: lied 558: 7 en 8

7. Om het woord van goddelijk recht
dat Gij tot uw rechters zegt,
– zelf hebt Ge uw geding beslecht, –
Kyrie eleison.

8. Om de doornen van uw kroon,
om de geseling en de hoon,
roepen wij, o Mensenzoon,
Kyrie eleison.

Lezen: Matteüs 27: 11-31

Toen Jezus voor de gouverneur stond, stelde deze Hem de vraag: 'Bent U de koning van de Joden?' Jezus zei: 'U zegt het.' Maar op de beschuldigingen die de hogepriesters en oudsten tegen Hem inbrachten, antwoordde Hij niet één keer. Daarop zei Pilatus tegen Hem: 'Hoort U niet wat deze getuigen allemaal tegen U inbrengen?' Hij gaf op geen enkele beschuldiging enig weerwoord, wat de gouverneur zeer verwonderde.

Nu had de gouverneur de gewoonte om op het pesachfeest één gevangene vrij te laten, en die door het volk te laten kiezen. Er zat toen een beruchte gevangene vast, die Jezus Barabbas genoemd werd. En dus vroeg Pilatus hun, toen ze daar waren samengestroomd: 'Wie wilt u dat ik vrijlaat, Jezus Barabbas of Jezus die de messias wordt genoemd?' Hij wist namelijk dat ze Hem uit afgunst hadden uitgeleverd. Terwijl

hij op de rechterstoel zat, werd hem een boodschap van zijn vrouw gebracht: 'Laat je niet in met die rechtvaardige! Om Hem heb ik namelijk vannacht in een droom veel moeten lijden.' Ondertussen haalden de hogepriesters en de oudsten het volk over: ze moesten om Barabbas vragen, en Jezus laten doden. Weer nam de gouverneur het woord en hij vroeg opnieuw: 'Wie van de twee wilt u dat ik vrijlaat?' 'Barabbas!' riepen ze. Pilatus vroeg hun: 'Wat moet ik dan doen met Jezus die de messias wordt genoemd?' Allen antwoordden: 'Aan het kruis met Hem!' Hij vroeg: 'Wat heeft Hij dan misdaan?' Maar ze schreeuwden alleen maar harder: 'Aan het kruis met Hem!' Toen Pilatus inzag dat hij niets bereikte, maar dat er zelfs een opstand dreigde uit te breken, liet hij water brengen, waste ten overstaan van de menigte zijn handen en zei: 'Ik ben onschuldig aan de dood van deze man. Zie het zelf maar op te lossen.' En heel het volk antwoordde: 'Laat zijn bloed ons maar worden aangerekend, en onze kinderen!' Daarop liet Pilatus Barabbas vrij, maar Jezus leverde hij uit om gekruisigd te worden, nadat hij Hem eerst nog had laten geselen.

De soldaten van de gouverneur namen Jezus mee naar het pretorium en verzamelden de hele cohort om Hem heen. Ze kleedden Hem uit en deden Hem een scharlakenrode mantel om, vlochten een kroon van doorntakken en zetten die op zijn hoofd. Ze gaven Hem een rietstok in zijn rechterhand en vielen voor Hem op de knieën. Spottend zeiden ze: 'Gegroet, koning van de Joden,' en ze spuwden op Hem, paktten Hem de rietstok weer af en sloegen Hem op het hoofd. Nadat ze Hem zo hadden bespot, trokken ze Hem de mantel uit, deden Hem zijn kleren weer aan en leidden Hem weg om Hem te kruisigen.

We zingen: lied 576b: 1 en 2

1 O hoofd vol bloed en won-den,
be - dekt met smaad en hoon,
o hoofd zo wreed ge - schon-den,
uw kroon een door-nen-kroon,
o hoofd eens schoon en heer - lijk
en stra-lend als de dag,
hoe lijdt Gij nu zo deer-lijk!
Ik groet U vol ont - zag.

2. O hoofd zo hoog verheven,
o goddelijk gelaat,
waar werelden voor beven,
hoe bitter is uw smaad!
Gij, eens in 't licht gedragen,
door engelen omstuwde,
wie heeft U zo geslagen
gelasterd en gespuwd?

Lezen: Matteüs 27: 32-44

Bij het verlaten van het pretorium troffen ze een man uit Cyrene die Simon heette, en hem dwongen ze het kruis te dragen. Zo kwamen ze bij de plek die Golgota genoemd werd, wat 'schedelplaats' betekent. Ze gaven Jezus met gal vermengde wijn, maar toen Hij die geproefd had, weigerde Hij ervan te drinken. Nadat ze Hem gekruisigd hadden, verdeelden ze zijn kleren onder elkaar door erom te dobbelen, en ze bleven daar zitten om Hem te bewaken. Boven zijn hoofd bevestigden ze de aanklacht, die luidde: 'Dit is Jezus, de koning van de Joden'. Daarna werden er naast Hem twee misdadigers gekruisigd, de een rechts van Hem, de ander links. De voorbijgangers keken hoofdschuddend toe en dreven de spot met Hem: 'Jij was toch de man die de tempel kon afbreken en in drie dagen weer opbouwen? Als Je de Zoon van God bent, red jezelf dan en kom van dat kruis af!' Ook de hogepriesters, de schriftgeleerden en de oudsten maakten zulke spottende opmerkingen: 'Anderen heeft Hij gered, maar zichzelf redden kan Hij niet. Hij is toch koning van Israël? Laat Hij dan nu van het kruis afkomen, dan zullen we in Hem geloven. Hij heeft zijn vertrouwen in God gesteld, laat die Hem nu dan redden, als Hij Hem tenminste goedgezind is. Hij heeft immers gezegd: "Ik ben de Zoon van God.'" Precies zo beschimpten Hem de misdadigers die samen met Hem gekruisigd waren.

We zingen: lied 576b: 3 en 4

3. O Heer uw smaad en wonden, ja alles wat Gij duldt, om mij is het, mijn zonden, mijn schuld, mijn grote schuld. O God ik ga verloren om wat ik heb gedaan, als Gij mij niet wilt horen. Zie mij in liefde aan.	4. Houdt Gij mij in uw hoede, Gij die uw schapen telt, o bron van al het goede, waaruit mijn leven welt. Gij die mijn ziel wilt laven met liefelijke spijs, Gij overstelpt met gaven tot in het paradijs.

Lezen: Matteüs 27: 45-50

Rond het middaguur viel er duisternis over het hele land, die drie uur aanhield. Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: 'Eli, Eli, lema sabachtani?' Dat betekent: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?' Toen de omstanders dat hoorden, zeiden enkelen van hen: 'Hij roept om Elia!' Meteen kwam er uit hun midden iemand toegesnel die een spons pakte en in water met azijn doopte. Hij stak de spons op een stok en probeerde Hem te laten drinken. De anderen zeiden: 'Laten we nu maar eens zien of Elia Hem komt redden.' Jezus riep opnieuw, luidkeels, en gaf de geest.

De kaars wordt gedoofd.

Lezen: Matteüs 27: 51-56

Op dat moment scheurde in de tempel het voorhangsel van boven tot onder in tweeën, en de aarde beefde en de rotsen spleten. De graven werden geopend en de lichamen van veel gestorven heiligen werden tot leven gewekt; na Jezus' opstanding kwamen ze uit de graven, gingen de heilige stad binnen en verschenen aan een groot aantal mensen.

Toen de centurio en degenen die met hem Jezus bewaakten de aardbeving voelden en merkten wat er gebeurde, werden ze door een hevige angst overvallen en zeiden: 'Hij was werkelijk Gods Zoon.'

Vele vrouwen, die Jezus vanuit Galilea gevolgd waren om Hem te dienen, stonden van een afstand toe te kijken. Onder hen bevonden zich Maria van Magdala, Maria, de moeder van Jakobus en Josef, en de moeder van de zonen van Zebedeüs.

Beklag Gods

voorganger:

Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?

Of waarin heb Ik u bedroefd?

Antwoord Mij!

We zingen: lied 587: 1 en 2

1 Licht voor de we-reld, geeft U zich ge-van-gen
in de-ze nacht van dui-ste-re be-lan-gen?
Ik zoek U, Heer, en vraag U: maak mijn o-ren
heel om te ho-ren.

2. Eén mens moet sterven om een volk te redden.
Door uw gehoorzaam lijden kan ik verder,
warm ik mij aan uw liefde die niet loochent.
Open mijn ogen.

voorganger:

Want Ik heb u uitgeleid door de woestijn
gedurende veertig jaren,
en u met manna gespijzigd,
en Ik heb u ingeleid in het goede land,
dat overvloedig,-
maar gij hebt een kruis bereid aan uw Redder.
Wat had Ik nog meer moeten doen,
en heb Ik niet gedaan?
Heb Ik niet geplant
als een uitgelezen wijngaard vol pracht?-
Maar wat zijt gij Mij tot bitterheid geworden;
met edik hebt gij mijn dorst gelaafd,
en met een lans hebt gij
de zijde van uw Redder doorstoken!

We zingen: lied 587: 3 en 4

3. Hemelse koning, door God uitgekozen,
waarom staat U terecht als rechteloze?
U hebt geen schuld, de waarheid is geschonden.
U draagt mijn zonden.

4. Hier is God zelf, ontdaan van alle glorie,
de mens die uit de hemel is geboren.
Ik ben de gesel die hem openhaalde,
ik laat hem vallen.

voorganger:

Om uwentwille heb Ik Egypte
met de gesel geslagen in zijn eerstgeborenen,-
nu hebt gij Mij gegeseld.

Ik heb u uit Egypte uitgeleid
en de farao in de Rode Zee verdronken;-
en gij hebt Mij overgeleverd aan de hogepriesters.

Ik heb voor u de zee geopend;-
en gij hebt met een lans mijn zijde geopend.

Ik ben voor u uitgegaan in een wolkkolom;-
en gij hebt Mij geleid naar het rechthuis van Pilatus.

Ik heb uw mond gevuld met manna in de woestijn;-
en gij hebt mij beladen met kaakslagen en kastijdingen.

Ik heb u gelaafd met helder water uit de rots;-
en gij hebt Mij te drinken gegeven gal en azijn!

Ik heb om uwentwille
de vorsten van Kanaän met de roede geslagen;-
en gij hebt mijn hoofd geslagen met een rietstok.

Ik heb u een koninklijke scepter gegeven;-
en gij hebt mijn hoofd met doornen gekroond.

Ik heb u met grote kracht
uitgeheven boven alle volkeren;-
en gij hebt Mij gebonden aan het hout van het kruis.
Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?
Of waarin heb Ik u bedroefd?
Antwoord Mij!

We zingen: lied 587: 5, 6 en 7

5 Je - zus, ge-kruis-gid - met ont-zag en deer-nis
zie ik uw zorg voor moe-der en voor leer-ling,
lief-de is dorst naar vre-de zon-der ein-de,
wa - ter dat wijn wordt.

6. Zing met de psalm: geen woord is er gebroken –
de waarheid is gezien om te geloven.
Daarom Heer Jezus, met de ooggetuige
wil ik mij buigen.
7. Rijke geschenken zou ik willen geven,
eerbied en dank, de mirre van mijn leven.
Eer aan de Heer, die dood en duister keerde,
Licht voor de wereld.

Staande bidden van het slotgebed

voorganger:

Laat ons bidden

-gebedsstilte-

Heilige Onsterfelijke,

hier staan wij voor U

met niets in onze handen,

mensen in een wereld

waar haat en tweedracht,

onrecht en menselijk verdriet is;

bevrijd ons ervan

door de kracht van de liefde,

die sterker is dan de dood.

Omwille van Hen die een mens van liefde was

en om ons allen een Man van Smarten werd:

Jezus uw Zoon, ons levenslicht,

dit uur en in eeuwigheid.

allen: Amen.

De paaskaars wordt uitgedragen.

Er kunnen bloemen bij het kruis worden gelegd.

Wij verlaten in stilte de kerk.

